

1931 йил 4 июлдан чиқа бошлаган

1992 йил 21 январь, СЕШАНБА

№ 8 (5605).

Баҳоси сотувда 35 тиын.

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ОЛИЙ КЕНГАШИ РАЁСАТИНИНГ ХАЛҚҚА МУРОЖААТНОМАСИ

Азиз ватандошлар!
Тошкент шаҳрининг Та-
лабалар шаҳарчасида шу
йил 16 январда бўлган во-
қеалар республикамизнинг
барча софидли кишилари
наббини ларзага солди.
Денлар барча ижтимоий та-
бақалар вакиллари раёсат
пулки Президентига.
Олий Кенгашига ва ҳукума-
тига кўпдан-кўп муурожаат-
лари ана шундан далолат
бериб турибди.

Ушбу масала юзасидан
тузилган республика комис-
сияси иш бошлади. Унинг
хулоса ва тақлифлари аҳо-
лига хабар қилинади.
Бутун эса Ўзбекистон
республикаси Олий Кенга-
шининг раёсати Тошкент
шаҳридаги Талабалар ша-
ҳарчасида ташкил этилган
оммавий тартибсизликлар
муносабати билан меҳнат-
кашларга, ўқувчи ешларга,
республикамиз барча аҳо-
лига қуйидаги баёнот бил-
ан муурожаат қилишни
зарур деб ҳисоблайди.

Республикада яшаётган
ҳар бир киши шунга билиши
керакки, Ўзбекистоннинг
давлат мустақиллигини ўн-
ла давлатлар тан олган,
уларнинг кўпчилиги билан
дипломатия муносабатлари
ўрнатилган ҳақида келишиб
олинган, Ўзбекистон рес-
публикаси БМТ аъзолиги-
га қабул қилинган ҳақида
қўриб чиқилган бир пайтда
ўзларнинг Ўзбекистон
фуқароси деб ҳисобловчи
базви кимсалар ўз респу-
бликаларини жаҳон жамоат-
чилиги олдига оғуришдан
тиришга, мустақил давлат-
лигини қарор топтириш
йўлидаги ижобий ишларини
барбод қилишга интиля-
моқда.

Улар айрим вазириликлар,
идоралар, банк муассаса-
лари олий ўқув юрталари
раҳбарларининг масъулият
сизилтириш оқибатида стипен-
диялар ва кўпонар ўз вақ-
тида берилмаганлигидан,
нон кечкиб келтирилганли-
гидан ва шунга ўхшаш бош-
қа сабаблардан фойдала-
ниб, талабаларнинг бир
қисмининг таъри қонуний
ҳатти-ҳаракатларга жалб
этишга муваффақ бўлдилар.
Бу ҳаракатлар оммавий
тартибсизликларга айланиб
кетди, ур-йиқитлар бўлди,
талабаларнинг ўзларига хи-
мат қилиб турган объектлар
ёқиб юборилди.

Афсуски, бозор иқтисоди-
ётига ўтиш шариотида
республика раҳбарлари эри-
ни нарх-наволарни жорий
этиш ва аҳолини ижтимоий
ҳимоялаш юзасидан қўра-
ётган чора-тадбирлардан
талабалар етарли даражада
хабардор қилинмаган. Ана
шу ҳол ивотларнинг эҳти-
роқларини жунбушга келти-
ришига, ёлгон-ялғиқ йўл-
лар билан ешларни кўрга-
тишига, тўқнашулар келти-
риб чиқаришига, шундан
сўнг иқтисодий ва ижтимоий
масалаларни бир чеккага
йиғинтириб қўйиб, нуқул
сиёсий талабаларни илгари
суришларига имкон берди.
Шу муносабат билан ҳар
бир киши виждони олдига
мана шу саволларга жавоб
берсин.

Иқтисодиётни бозор му-
носабатларида ўтказишга
қаратилган тадбирлар мак-
мули амалга оширмай тури-
бди, уни эски матмурий-
бўйруқбиллик усуллари бил-
ан ривожлантириш мум-
кинми?

Бутун тараққиёт олами
ўзaro муносабатлари бозор
иқтисодиёти қондалари асо-
дида ташкил этаётган ва со-
биқ иттифоннинг барча
республикалари, шу жумла-
дан эри яқин қўшилларимиз
ҳам эри нарх-наволарга
ўтган бир пайтда бизда
эски нархларни сақлаб қо-
лиш мумкин эдим?

Ўзбекистон Республикаси
Олий Кенгашининг охири-
ги сессиясида бу саволлар-
га: йўқ, мумкин эмас, деган
қатъий жавоб берилди. Би-
роқ шу билан бирга, сес-
сияда таъкидланганидек, биз-
нинг республикамиз ҳам-
дўстликка кирувчи муста-
қил давлатлар орасида энг
охирги бўлиб ана шу қада-
ми ташлади, чунки аввало
аҳолини, айниқса, пенсioen-
нерлар, талабалар, ўқувчи-
лар, мам таъминланганлар
ни ижтимоий жиҳатдан ҳи-
моиялаш керак эди.

Шундай «арбоблар» (агар
шундай айтиш жоиз бўлса)
ўз манфаатларини ҳимоя
қилиш учун Ўзбекистон
мустақиллигининг ашаддий
душманлари билан бирла-
шишлари, ҳар қандай сарф-
ҳаражатдан қайтмаслиқ-
лари, одамлар тақдирини
ва ҳатто ҳаётини гаровга
қўйишлари ҳар бир кишига
аён.

Шаҳарчада талабалар ва
милиция ходимлари ярадор
бўлгани учун, бир йиғин-
нинг жони бевақф узилгани
учун, ўнлаб кишиларнинг
мажрўҳ тақдирини учун худди
ана шу кўрқоқ ва масъу-
лиятсиз, ўзлари панада қо-
либ ифлос ниятларини ал-
данган кишилар ердамида
амалга ошираётган сафсата-
бозлар гуноҳкорлар.

Раёсат ўз гуруҳларининг
даъволарини ҳамма нарса-
дан устун қўётган ва га-
разли манфаатлари учун
курашда ҳеч нарсадан
қайтмайдиган сиёсий ижбо-
гарларнинг қилмишларини
қатъий қоралайди.

Раёсат оммавий тартиб-
сизликлар чоғида ҳалок бўл-
ган йиғиннинг оиласи ва
қариндош-уруғларига чуқур
ҳамдарлик назор қилади,
ҳукумат ҳам, маҳаллий ҳо-
киятлар билан бирга оғир
дамларда бу оилани қўллаб-
қувватлайдилар деб ишонч
билдиради.

Ўзбекистон Республикаси
Олий Кенгашининг раёсати,
миллатидан, ижтимоий ма-
вандан, динидан ва қайси
партияга мансублигидан

Ўзбекистон Республикаси
Олий Кенгашининг раё-
сати.

Ўзбекистон Республикаси
Олий Кенгашининг раё-
сати.

Ўзбекистон Республикаси
Олий Кенгашининг раё-
сати.

«ЎҚИТУВЧИЛАР УЙИ»ГА МАРҲАМАТ!

Нияҳоят, роппа-роса 16 йил
деганда, Тошкентда «Ўқитув-
чилар уйи» куриб битказил-
ди. Утган ҳафтанинг жума-
сида унинг очилиш мароси-
ми бўлиб ўтди. Тантаналар-
дан сўнг мазкур уй дирек-
тори Насрулло Мирқурбо-
нов билан «Ўқитувчилар
уйи»нинг муаллимларга қўра-
сатидан қароматларини вази-
рларнинг хусусида бироз
суҳбатлашдик.

Авалло, шунга таъкид-
лаш керакки, бу даргоҳ фа-
қат «Ўқитувчилар уйи»га
эмас, балки шу ерга Жум-
ҳурият ўқув-услуб маркази
ҳам жойлашди. Шу тўғрисида
уйнинг муаллимлари билан
ҳамдарлик назор қилади,
ҳукумат ҳам, маҳаллий ҳо-
киятлар билан бирга оғир
дамларда бу оилани қўллаб-
қувватлайдилар деб ишонч
билдиради.

Ўзбекистон Республикаси
Олий Кенгашининг раё-
сати.

РЕСПУБЛИКА КОМИССИЯСИ ТУЗИЛДИ

16 январь кечкурун Тош-
кент шаҳрининг олий мак-
таб шаҳарчасида оммавий
тартибсизликлар рўй берди,
одамлар кўрбон бўлди.
Жойларда нарх-навои
эркинлаштириш шариотида
талабалар ҳамда аҳолининг
кам таъминланган табақа-
ларини ижтимоий ҳимоя
қилишга доир қўрилатган
тадбирлар ҳақида ўз вақти-
да тушунтирилмаганлиги
ана шу тартибсизликлар
нинг асосий сабаби бўлди.
Тартибсизликларнинг ҳа-
қиқи сабабларини аниқлаш
ва айбдор кишиларни жа-
воабгарликка тортиш билан
боғлиқ масалаларни теда
қўриб чиқиш, шунингдек
рўй берган воқеалар чоғида
аниқланган муаммоларни
ҳал этиш учун Ўзбекистон

Республикаси Олий Кенга-
шининг раҳбарияти қуйида-
ги таркибда республика ко-
миссиясини тузди:
Муталов А. М. — Ўзе-
бекистон Республикасининг
Бош вазири, комиссия раиси
Самандаров Э. С. — Вази-
рлар Маҳкамаси Раисининг
ўринбосари, комиссия раисининг
ўринбосари
Ҳамидов Б. С. — Вази-
рлар Маҳкамаси Раисининг
ўринбосари, комиссия раисининг
ўринбосари
Фозилбеков А. И. —
Тошкент шаҳар ҳокими, ко-
миссия раисининг ўринбо-
сари
Комиссия аъзолари
Алимов Ш. О. — Олий
ва ўрта махсус таълим ва-
зири

Аъзамхўжаев А. А. —
Тошкент ҳуқуқшунослик
дорилфунунининг ректори
Алламуродов Б. А. —
қасаба уюшмалари федера-
цияси кенгашининг раиси
Асқаров О. Ҳ. — Тош-
кент шаҳар ҳокимининг би-
ринчи ўринбосари
Аҳмедов Қ. А. — давлат
нарх қўрашнинг раиси
Боқибоев Э. Ж. — молия
вазири
Воҳидов Э. В. — Олий
Кенгаш ошкоралик масала-
лари қўрашнинг раиси
Волков Г. Г. — Ўзе-
бирлашув бошқарувининг
раиси
Ҳуломов С. С. — Тош-
кент давлат иқтисод дорил-
фунунининг ректори, Ўзе-
бекистон Республикаси халқ
депутати

Дамиев Т. А. — Тош-
кент давлат 1-тиббёт олий
илмгоҳининг ректори
Зоҳидов М. Т. — Олий
Кенгаш кичик қўрашнинг
раиси
Қамолдов Б. С. — Тош-
кент шаҳар Собир Раҳимов
район Кенгашининг раиси,
Ўзбекистон Республикаси
халқ депутаты
Қамолхўжаев Д. Ю. —
ички ишлар вазирининг ўри-
нбосари, Тошкент шаҳар
ички ишлар бошқармаси-
нинг бошлиғи
Қаримов Ш. И. — соғ-
лиқни сақлаш вазири
Қаримов А. Ю. — Ўзе-
бекистон мамийи хизмат мар-
казининг раиси
Мадаминов С. (Муҳаммад
Солиҳ) — Ўзбекистон Рес-

публикаси халқ депутати.
Мирзаев Т. К. — Ўзе-
бекистон Республикаси проку-
раторининг ўринбосари
Мирзиёев Ш. М. — Тош-
кент ирригация ва қишлоқ
хўжалиғини механизациялаш
инженерлари олий илмгоҳи-
нинг проректори, Ўзбекистон
Республикаси халқ депутати.
Мусаев Э. — Телерадио
аширтириш компанияси раисининг
биринчи ўринбосари.
Носиров А. Н. — Ўзе-
бекистон Республикаси халқ
депутати.
Рашидов Т. Р. — фанлар
академиясининг вице-пре-
зиденти
Раҳмонов Р. — «Ўзе-
бекистон овози» рўзнома-
сининг бош муҳаррири, Ўзе-
бекистон Республикаси халқ
депутати.

Расулов К. Р. — Тош-
кент шаҳар ҳокимининг
ўринбосари
Раҳимов Ф. Р. — ички
ишлар вазирининг ўри-
нбосари
Темуров Ш. — Тошкент
шаҳар маҳалла қўрашнинг
кенгашларининг раиси
Усмонов М. Э. — савдо
вазири
Ҳалилов Э. Ҳ. — Олий
Кенгаш қўрашнинг раиси
Юсупов Э. Ю. — Тош-
кент давлат дорилфунунининг
ректори
Юсупбеков Н. Р. — Тош-
кент давлат техника дорил-
фунунининг ректори
Қўдошев Ж. Ҳ. — халқ
таълимининг вазири
Комиссияга рўй берган
воқеа сабабларини чуқур
таҳлил этиш ва ички ҳаф-
талик мўддатда жоғароли
вазирга олиб келган кам-
чиликларни баргафат этиш
юзасидан аниқ хулосалар
ва тақлифларни тақдим
этиш топширилди.

Тошкент шаҳридаги 6-ма-
ктабнинг кимё ўқитувчиси Ра-
но Солиева шаҳар бўлими
«Ўқитувчи-92» кўрик-тайло-
вининг голиби бўлганини эш-
итганимизда, тўғриси, ўрта ёшлар-
даги бир аёлни тасаввур қил-
ган эдим.

Тошкент шаҳридаги 6-ма-
ктабнинг кимё ўқитувчиси Ра-
но Солиева шаҳар бўлими
«Ўқитувчи-92» кўрик-тайло-
вининг голиби бўлганини эш-
итганимизда, тўғриси, ўрта ёшлар-
даги бир аёлни тасаввур қил-
ган эдим.

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ УМУМИЙ ЎРТА ТАЪЛИМ МАКТАБЛАРИ ВА ҲУНАР-ТЕХНИКА БИЛИМ ЮРТЛАРИДА 1991-92 ЎҚУВ ЙИЛИНИ ЯКУНЛАШ, СИНОДАН-СИНОГА КЎЧИРИШ ВА БИТИРИШ ИМТИҲОНЛАРИНИ ЎТКАЗИШ ТЎҒРИСИДА

1. Барча умумтаълим мактаблари,
махсус мактаблар ва мактаб-интернат-
ларнинг 1-11 (12)-синфларида ўқув
машғуллотлари 23 майда тугатилди.
2. Меҳнат таълими бўйича амалий
машғуллотлар ўқув режаси асосида ўткази-
лади. Қаёриқча ешларни тайёрлаш
курсини ўрнатилган ўғил болаларнинг
ўқув, дала йиғинлари мудофаа-жисмоний
соғломлаштириш машғуллотлар лагерлари-
да, базавий, таъин мактаблар ва ХТБЮ-
ларда шу тайёрларлик учун ажратил-
ган ўқув вақти ҳисобидан машғуллотлар-
нинг якунланиши арафасида 6 кун да-
вомида ўтказилди.
2.1. 8-, 10-синф ўқувчиларининг каш-
шофлар, меҳнат-роҳат лагерларида ва
яққа ҳолатда ишга жойлашиб меҳнат
қилишларини мактаб (педагогика) ке-
нгашининг қарорига асосан ёзги меҳнат
практикаси деб ҳисоблашга руҳсат бе-
рилади.
3. Ноҳия (шаҳар) халқ таълими бў-
лимлари.
3.1. Умумтаълим мактаблари (мактаб-
интернатлар, лицей, гимназиялар)нинг
олтин ва кумуш медалларига даъ-
вогар битирувчи 9 (12)-синф ўқувчи-
ларидан адабиёт, она тили, алгебра ва
анализ асослари фанларидан ёзма им-
тиҳонларни ўтказиш учун ноҳия (шаҳар)

ларнинг методистлари ва тажрибали ўқи-
тувчиларидан ҳайъат тузилади.
3.2. Олтин ва кумуш медалларга даъ-
вогар ўқувчилар учун математикадан,
она тили ва адабиётдан ёзма имтиҳонни
табақалашган ҳолда ўтказилади.
3.3. Юқорида келтирилган имтиҳон-
ларни ўтказиш учун мустақил ҳолда
бўлган иккита ҳайъат тузилади.
4. Олтин ва кумуш медалларга даъ-
вогар ўқувчилардан имтиҳон олиш учун
педагогика олий ўқув юрталарининг рек-
торларига (бошқа олий ўқув юрталари
агар мактаблар билан шартнома тузган
бўлса, ректорларнинг розилиғи билан
ноҳия (шаҳар) имтиҳон ҳайъати тарки-
бига кафедра ўқитувчиларини киритиш
юқлатилади.
4.1. Олийгоҳлар қабул ҳайъатлари-
нинг вакиллари иштирок этган ноҳия
(шаҳар) ва мактабларда топширилган
битирув имтиҳонлари педагогика олий-
гоҳларига улар орасидаги шартномага
биноан, бошқа олийгоҳларга эса халқ
таълими ва олий ва ўрта махсус таъ-
лими вазириликларининг 1991 йил 16 де-
кабрдаги 29-рақамли, 11 декабрдаги
322-рақамли қўша буйруқларига асо-
сланиб кириш имтиҳонлари деб ҳисоб-
ланади.
5. Мактаб (педагогик) кенгашларига:

умумтаълим мактаблари, мактаб-интер-
натлар, лицей ва гимназияларнинг 5-7-
ва 10-синфларида ва кечки (сменали)
мактабларнинг 6-8-ва 11-синфларида
синфдан-синфга кўчириш имтиҳонлари-
ни ўтказиш шартларини белгилаш
ҳуқуқи берилди:
— имтиҳон топшириладиган фанлар-
ни аъло баҳоларга ўлаштирган, хулқи
намунали ва яқин бўлган ўқувчилар
синфдан-синфга кўчириш имтиҳонлари-
дан овоз этиладилар;
— синфдан-синфга кўчирилувчи синф-
ларда йиллик баҳолари қўрашсиз ба-
ҳолаган ёки йиллик баҳоларидан норо-
зи бўлиб, фанлардан баҳоларини ўзгар-
тириш истагини билдирган ўқувчиларга
(имтиҳон ўтказиладиган фанлардан
ташқари) мактаб (педагогик) кенгаши
томонидан тузилган ҳайъатга имтиҳон
топириш имконияти берилди;
— ўқитувчиларга турли шакл ва усул-
лардан фойдаланиб, мавзунин ёқлаш,
бил-летар асосида жавоб бериш, электрон-
қўраш машинаси (ЭХМ)га имтиҳон
топириш каби ўзлари эричи таллаган
синфдан-синфга кўчириш орақи им-
тиҳонлари ўтказиш имконияти берилди.
6. Умумтаълим мактаблари, мактаб-
интернатлар, лицей ва гимназияларда

қуйидаги фанлардан синфдан-синфга кў-
чириш имтиҳонлари ўтказилди (мактаб-
даги шартини ҳисобга олган ҳолда им-
тиҳон ўтказиладиган фанни ва, имтиҳон-
лар сонини ўзгартиришга руҳсат этилади):
5-синф — математика (ёзма);
— чет тили (оғзаки);
6-синф — она тили (диктант);
— ботаника (оғзаки);
7-синф — математика (ёзма);
— иккинчи тил (оғзаки — ўзбек, қо-
рақалпоқ, рус);
8-синф — кимё (оғзаки);
— иккинчи тил (оғзаки — ўзбек, қо-
рақалпоқ, рус);
10-синф — адабиёт (оғзаки);
— жуғрофия (оғзаки);
— иккинчи тил (оғзаки — ўзбек, қо-
рақалпоқ, рус);
Кечки (сменали) умумтаълим мактаб-
ларида:
6-синф — она тили (диктант);
7-синф — математика (ёзма);
8-синф — математика (ёзма);
— иккинчи тил (оғзаки — ўзбек, қо-
рақалпоқ, рус);
(Давоми 2-бетда).

қуйидаги фанлардан синфдан-синфга кў-
чириш имтиҳонлари ўтказилди (мактаб-
даги шартини ҳисобга олган ҳолда им-
тиҳон ўтказиладиган фанни ва, имтиҳон-
лар сонини ўзгартиришга руҳсат этилади):
5-синф — математика (ёзма);
— чет тили (оғзаки);
6-синф — она тили (диктант);
— ботаника (оғзаки);
7-синф — математика (ёзма);
— иккинчи тил (оғзаки — ўзбек, қо-
рақалпоқ, рус);
8-синф — кимё (оғзаки);
— иккинчи тил (оғзаки — ўзбек, қо-
рақалпоқ, рус);
10-синф — адабиёт (оғзаки);
— жуғрофия (оғзаки);
— иккинчи тил (оғзаки — ўзбек, қо-
рақалпоқ, рус);
Кечки (сменали) умумтаълим мактаб-
ларида:
6-синф — она тили (диктант);
7-синф — математика (ёзма);
8-синф — математика (ёзма);
— иккинчи тил (оғзаки — ўзбек, қо-
рақалпоқ, рус);
(Давоми 2-бетда).

Расулов К. Р. — Тош-
кент шаҳар ҳокимининг
ўринбосари
Раҳимов Ф. Р. — ички
ишлар вазирининг ўри-
нбосари
Темуров Ш. — Тошкент
шаҳар маҳалла қўрашнинг
кенгашларининг раиси
Усмонов М. Э. — савдо
вазири
Ҳалилов Э. Ҳ. — Олий
Кенгаш қўрашнинг раиси
Юсупов Э. Ю. — Тош-
кент давлат дорилфунунининг
ректори
Юсупбеков Н. Р. — Тош-
кент давлат техника дорил-
фунунининг ректори
Қўдошев Ж. Ҳ. — халқ
таълимининг вазири
Комиссияга рўй берган
воқеа сабабларини чуқур
таҳлил этиш ва ички ҳаф-
талик мўддатда жоғароли
вазирга олиб келган кам-
чиликларни баргафат этиш
юзасидан аниқ хулосалар
ва тақлифларни тақдим
этиш топширилди.

Тошкент шаҳридаги 6-ма-
ктабнинг кимё ўқитувчиси Ра-
но Солиева шаҳар бўлими
«Ўқитувчи-92» кўрик-тайло-
вининг голиби бўлганини эш-
итганимизда, тўғриси, ўрта ёшлар-
даги бир аёлни тасаввур қил-
ган эдим.

Тошкент шаҳридаги 6-ма-
ктабнинг кимё ўқитувчиси Ра-
но Солиева шаҳар бўлими
«Ўқитувчи-92» кўрик-тайло-
вининг голиби бўлганини эш-
итганимизда, тўғриси, ўрта ёшлар-
даги бир аёлни тасаввур қил-
ган эдим.

Расмий бўлим

КИМЁГАР ДУНЁСИ БУ...

Кўпинча шундай бўладики,
биз номини эшитиб, ўзини
шаҳсан ҳаётда кўрмаган одам-
ларимизни ҳаёлан тасаввур
қилганимизда, уларни қандайдир
салобатли, жидакий одам
қийфасида тасаввур қиламиз.
Ҳаётда эса кўп ҳолларда ўй-
ланганимизнинг акси бўлиб чи-
қади. Бу гал ҳам шундай бўл-
ди...

Тошкент шаҳридаги 6-ма-
ктабнинг кимё ўқитувчиси Ра-
но Солиева шаҳар бўлими
«Ўқитувчи-92» кўрик-тайло-
вининг голиби бўлганини эш-
итганимизда, тўғриси, ўрта ёшлар-
даги бир аёлни тасаввур қил-
ган эдим.

Тошкент шаҳридаги 6-ма-
ктабнинг кимё ўқитувчиси Ра-
но Солиева шаҳар бўлими
«Ўқитувчи-92» кўрик-тайло-
вининг голиби бўлганини эш-
итганимизда, тўғриси, ўрта ёшлар-
даги бир аёлни тасаввур қил-
ган эдим.

Тошкент шаҳридаги 6-ма-
ктабнинг кимё ўқитувчиси Ра-
но Солиева шаҳар бўлими
«Ўқитувчи-92» кўрик-тайло-
вининг голиби бўлганини эш-
итганимизда, тўғриси, ўрта ёшлар-
даги бир аёлни тасаввур қил-
ган эдим.

Тошкент шаҳридаги 6-ма-
ктабнинг кимё ўқитувчиси Ра-
но Солиева шаҳар бўлими
«Ўқитувчи-92» кўрик-тайло-
вининг голиби бўлганини эш-
итганимизда, тўғриси, ўрта ёшлар-
даги бир аёлни тасаввур қил-
ган эдим.

Тошкент шаҳридаги 6-ма-
ктабнинг кимё ўқитувчиси Ра-
но Солиева шаҳар бўлими
«Ўқитувчи-92» кўрик-тайло-
вининг голиби бўлганини эш-
итганимизда, тўғриси, ўрта ёшлар-
даги бир аёлни тасаввур қил-
ган эдим.

Тошкент шаҳридаги 6-ма-
ктабнинг кимё ўқитувчиси Ра-
но Солиева шаҳар бўлими
«Ўқитувчи-92» кўрик-тайло-
вининг голиби бўлганини эш-
итганимизда, тўғриси, ўрта ёшлар-
даги бир аёлни тасаввур қил-
ган эдим.

Тошкент шаҳридаги 6-ма-
ктабнинг кимё ўқитувчиси Ра-
но Солиева шаҳар бўлими
«Ўқитувчи-92» кўрик-тайло-
вининг голиби бўлганини эш-
итганимизда, тўғриси, ўрта ёшлар-
даги бир аёлни тасаввур қил-
ган эдим.

• Акс садо •
ЎҚИТУВЧИЛАР:
«КОНСПЕКТ
КЕРАК...
ЎЙҚ
КЕРАКМАС...»

Р. ХАМИДОВ,
 Ульяхов ноҳиясидаги
 2-мактаб ўқитувчиси:

«Маърифат» рўзномасининг 1991 йил 1 октябрдаги сонидан Фармула Муродованинг «Ўқитувчилар: «Конспект керак...» йўқ керакмас...» мақоласини ўқигач, мен ҳам бу борада ўз фикрларимни айтмоқчи бўлдим. Фикримча ҳар бир дарс берувчи кишига конспект тузиш керак. Керак бўлганда ҳам айнан шу бўлганга ўқитилган дарс учун янги конспект керак. Янги ўқитилган дарс операциони эслатади. Дўхтирлар операцияни яхши чиқиши учун бир неча кунлаб, ҳатто оялаб тайёрларлик кўрадилар, Касалликни мукамал ўрганадилар. Натيجанинг яхши чиқиши ана шу ҳозирликка боғлиқ. Дарс самараси ҳам муаллим тайёрларликдан келиб чиқади. Конспект эса шу тайёрларликнинг режаси ва маҳсулидир. Ҳа, йиллар экин «45» йил ишлаган бўлсанг ҳам «45 минутлик дарсга» пухта тайёрларлик кўра деган қонда ўқитиш-ўқитиш ишларида қўлланар эди. Ҳозир эса конспект тузиш шарт эмас дегувчилар топиламан. 28 йилдан буён физикадан дарс бераман. Конспект тузмасам, қўшимча адабиётлардан фойдаланмасам дарс ўтгандай бўлмайман. Конспект тузиш аниқча амалий ишлар — бажариладиган вазифаларга — математикага физикага, химияга, биологияга жуда эҳтиёж туғдиради. Шунингдек, конспект тузиш ўқитувчи нутқини ҳам раво қилади. Конспект тузмага ўқитувчи талларни равшан фойдалай олмаслиги, сўз қўшимчаларини ишлатишда адабиши ва тиниш белгиларига риоя қилмаслиги мумкин.

Унинг яна бир хоҳияти борки, ҳозирги замон ўқитувчиси соф ўзбек тилида сўзлаши керак. Бунинг учун ҳар бир муаллим янги атамаларни ўзлаштириб олиши керак. Бу ҳам конспект тузиш кераклигини яна бир бор таъкид қилади.

Т. УМАРОВ,
 Фарғона вилояти,
 Олтиариқ ноҳиясидаги
 38-мактаб ўқитувчиси:

Ўқитувчи доимо изланиши, ўз устидан ишлаши, фанда бўлаётган ўзгаришлардан бохабар бўлиб туриши шарт. Айниқса, қўшимча адабиётларда, рўзнома, ойнамаларда берилган янгиликлардан умумий фойдаланиб бориши зарур. Шундангина бундай муаллим болаларга яхши дарс бера олади. Аммо, конспектни йилдан-йилга қўчириб бора, дарс кўрув, ноҳияга ўтказиб, холос. Педагогик соҳасида 20—25 йил ишлаган муаллимлар ҳам конспект эса, аниқ мулоҳаза бўлади. Кези келганда шун ҳам айтиб ўтиш керакки, муаллимлар 25 йил ишлагандан кейин толиққа, меҳнат қобилияти анча пасайиб кетади. Ўз устидан деярли ишламай қўлади. Айниқса, қишлоқ мактаби ўқитувчиларида бундай яққол кузатиш мумкин. Бундай муаллимларни пенсияга вақтида узатиш аниқ муддаодир.

Мен мақолада айтиб ўтилган Олтиариқ ноҳиясидаги 7-ўрта мактаб ўқитувчиси Каримжон Мақсудовнинг конспект ёзиш шарт, деган фикрига тўла қўшилман. Конспектни йилдан йилга айнан қайта кўчириб бора, дарс кўриб, боийиб бориш мақсадга мувофиқдир. Шунингдек, Бухоро вилояти Навоий шаҳридаги 3-ўрта мактаб ўқитувчиси Носир Дўстовнинг фикрига унчалик қўшилмайман. Ўқитувчи конспект ёзишда қимматли вақтининг йўқотилади, деб кўрсатиб ўтган у. Ўқитувчи конспект ёзиш билан бирга дарсга пухта тайёрларлик ҳам кўради. Агар истак бўлса вақт доимо етарли, деб ҳисоблайман.

Хулоса қилиб айтганда ҳурматли муаллимларимиз ҳар бир дарсга конспект ёзишса, техника воситалардан ҳам қўлланганда кўроллардан ўқитиб, самарали фойдалансалар мақсадга мувофиқ бўлади.

АДАБИЁТЛАР ДЎСТЛИГИ—
ХАЛҚЛАР ДЎСТЛИГИ

Жавод ЖАВОДИ

Болалик ва ўсмирлик йилларим жуда ачинарли ўтган. Бешинчи синфга экингина қадам қўйганимда отам «халқ душмани» тамғаси билан қамоққа олинди. Отам ва беш она-укам билан Қозғистоннинг Қизилқум саҳросида сургун қилиндим. 40 кунлик йўлда роса жаҳаннам азобини тортдик. Отам 1956-йилда оқланди. Оғир машаққатларга, муҳтожликларга чидай олмай, гарчи жуда мушкул бўлса-да, 12—14 ёшларимда икки дафъа сургундан қочдим. Қувончсиз, аламли кунларим кўп бўлди. Меҳр, эркашлик нелгини билмай воғта етдим. Отам қамоқхонада ҳалок бўлган бўлса-да, онамнинг нега сургун қилганларини тушуна олмайман. Йиллар бўйи бунини яшириб келдим. Энди ана шу воқеалар ҳақида батафсил хотирлар ёзишман. Болалар учун ёзган шеърларимдан баъзиларини ёш ўзбек дўстларимга ҳавола этаётганимдан гоёл бахтиёрман.

Муаллиф

ЭПЛАЙ ОЛМАЙ ЙИГЛАЙДИ

Лола — ҳўп ажойиб қиз,
 Бочлага борар ёлғиз.
 Пайлоғин кийар ўзи,
 Овқатин елар ўзи,
 Ура билар сочини,
 Юва билар бошини.
 Туғилсининг боғичин,
 Унинг ўзи боғлайди.
 Фақат қўйлак кийишини,
 Эплай олмай йиғлайди.

МЕНГА НОН БЕРГАН

ҚОЗОҚ ҚИЗИГА

Тарих йил кўрмаган бундоқ серкадар,
 Кезарди саргардон, тамгина,
 Дарбадар,
 Азобдан гоҳ ҳуш, гоҳ беҳуш эдим,
 Инидан аяраган эрксиз қўш эдим.
 Юракда дардларим беада ортинг,
 Устимда кийиним ямоқди, йиртинг,
 Таним кунида титроқ кезарди,

Озар тилидан Усмон ҚўЧҚОР таржимаси.

ТАҚРИЗ

Ҳозир бутун дунёда, жумладан мамлакатимизда социализм ва унинг назарияси, ўтмиши ва келажиги, яъни тарихий тақдири ҳақида турли хил баҳслар, мунозаралар бўлмоқда, хилма-хил фикрлар илгари сурилмоқда. Бир томондан, умуман, социалистик гоё ва қадриятларнинг инсонпарварлиги тан олинмоқда, иккинчи томондан, социалистик гоёнинг ноумумамаллиги ва ҳаётга баъзи нуқсонлар кескин таъкид қилинмоқда, учинчи томондан, социализм ҳақидаги назарияни янги тарихий вазият, шароитга қараб кескин ўзгариштириш ва бойитиш талаб этилмоқда.

С. Аийнй номидаги Самарқанд педагогика олийгоҳининг бир гуруҳ олимлари томонидан ёзилиб нашр қилинган «Ижтимоий-сиёсий муносабатлар назарияси» ўқув қўлланмаси ана шу муҳим масалаларга бағишланган.

Ҳозирги таълиқ, инкирозни Маркс, Энгелс ва Ленинга

ЯХШИ КУНЛАРГА УМИД

Йил бошида юз берган Амударё суви тошқинидан Қорақалпоғистон Республикасининг Бўзатов ноҳиясига қарашли Аспантой, Бўрлитов давлат хўжалиқлари жиддий зарар кўрди. Яқинда Ўзбекистон Халқ таълими вазирлигининг мақтаблар бош бошқармаси бошлиғи Маҳмуд Йўлдошевчи Қосимов, жумҳурият Педагогика жамияти раиси муовини Хасан Қошимовчи Зуфаров ва бошқалар воқеа содир бўлган жойдаги аҳвол билан танишиб қайтди. Уларга Қорақалпоғистон Республикаси Халқ таълими вазири Т. Атамуратов ҳамроҳ бўлди.

Табиий офатни бартаратиш борасидаги тадбирларнинг бажарилиши, бошпанасиз қолган одамлар, хусусан, мактаб ўқувчиларининг аҳоли қай қаражада? Уларга аниқ кунда қандайлик яратилган? Бу саволларга Я. Зуфаров куйдагича жавоб берди:

— Албатта, табиий офатнинг келтирган зарари катта бўлган. Шу жумладан, Бўзатов ноҳиясида ҳам талафотлар бор. Биз айрим сабабларга кўра воқеа содир бўлган жойга етиб боролмадик. Орадан бир ярим ҳафта ўтиб, Қорақалпоғистон пойтахти Нукус шаҳрига бордик ва Халқ таълими вазирлиги билан боғландик. Шундай қилиш, албатта, зарур эди. Чунки, Бўзатов — Қорақалпоғистон пойтахти-чи. Ҳамроҳлар билан йўлга чиқдик. Машина шаҳардан узоқлашган, атрофни кузата бошладим. Далалар четдаги ён ариқлар, захнашларнинг бўйларини шўр босганлиги шундоқ кўриниб турибди: оппоқ, худди кузги қирвондек.

— Агар ер шўрланган қорамтир тус олга, ундан бирон-бир ҳосил куттиш қийин, — дейди яна бир ҳамроҳимиз Қорақалпоғистон Республикасининг халқ депутатлари Ж. Сейитниёзов худди фикрларини ўқиб олгандай. — Ҳатто у ерда бизда жой танламай ўсадиган қамчи ҳам кўкармайди, — дея изохлайди.

Халқ ноинининг юзига секингина қарайдим. Бироқ сасалли беришга шойилмадим. Чунки кейинги йилларда рўзнома-ойномалар саҳифасидан тушмаган мавзу — Орол муаммоси ҳали умуман эски ҳолига ётганлиги яққол кўзга кўриниб турарди. Устига-устак кутилмаган тошқин...

Ва, ниҳоят, биз Бўзатов ноҳияси марказига етиб келдик. Маълумотларга қараганда, сув тошқинидан ноҳиядаги бир наҳа хўжалиқлар зиён кўрибди. Улар бадан ҳоли қудрат бартарат этилган. Бошпанасиз қолган одамлар, жумладан, Аспантой давлат ўқувчилиги худдидаги Ушинский номи мактабнинг 339 нафар ўқувчилари ҳам ноҳия марказига кўчирилди. Шунингдек, Бўрлитов давлат хўжалиғига қарашли «Қорақалпоғистон 50 йиллиги» номи мактабнинг 258 нафар ўқувчиси ноҳиядаги бутун қолган бир неча илм масканларида таълим олаётдилар. Зарар кўрган одамлар иссиқ кийим-кечак, оёқ-оёқат билан узлуқсиз таъминланмоқда. Уларга жумҳуриятдаги барча таъкилотлар, муассасалар ёрдам қўлини узатаётди. Штаблар кеча-кундуз

фаолият кўрсатмоқда. Бундай хайри ишда Ўзбекистон Педагогика жамияти ҳам қараб турмади. Талофат кўрган мактабларнинг ўқувчиларига ўз ҳисобимиздан дафтар, бўёқли қалам, рўзнома ва айрим кўргазмалар кўроллар ҳамда уч минг сум пул маблағи ажратдик. Бу, албатта, денгиздан томчидек гап. Лекин гап фақат моддий ёрдамда эмас, асл мақсадимиз уларга ҳамдард бўлиш эди. Бундай қилиш ҳар биримиз учун ҳам фарз, ҳам қарзидир. Қорақалпоғистон Халқ таълими вазирлиги ҳам бошларига вазирилик ҳақида ҳар томонлама таъаббусни қўлга олган.

Шуни қувонч билан қайд этмоқ керакки, 14 январга келиб салнам бир метр баландликдаги сув орқага қайтди. Гапнинг қисқасини айтганда, бизда у ердаги бажарилаётган ишлар, амалга оширилаётган тадбирлар яхши кунлар, дорилмон зармонлар келишига умид уйғотди.

Қ. МАТҚУРБОНОВ
 суҳбатлашди.

ПОЙТАХТНИНГ 4-ЎРТА ХУНАР-ТЕХНИКА БИЛИМ КИРТИ ҚОШИДА

Бангладешлик ёшларга рус тилини ўргатиш бўйича курслар ишлаб турибди. Жумҳуриятнинг турли олий ўқув юртиларига кириб ўқишни ихтиёр этган 35 нафар хорижликлар бир йил давомида таърибали ўқитувчилардан тил ўрганишди.

Тасвирларда: машғулотлар пайтидан лавҳалар.

А. ЧАПЛИГИНА сурати.

НАЙРОБИ.

«Соҳил бўйи сувларида наҳанг баллиқлар йўқ». — дейилди Кения бўйлаб сафар қиладиган саяҳатчилар учун чиқарилган реклама китобчаларда. Бунинг исботи сифатида қўлдан-қўл ва ниҳоятда ишончли далиллар келтирилди. Фақат бир нарсаси ҳисобга олинмаган — океан йиртиқчилари ҳаёти хавф-хатарда бўлишини ҳаёлига келтирмайдиган чўмилиувчиларини ҳали ҳам домига торттиб кетмоқда.

Момбас юрти теварағидан соҳиллар хорижий саяҳатчилар орасида жуда машҳур. Денгиз қўрққонаси ва ҳашаматли меҳмонхоналар минглаб одамларни оҳанрабодек ўзига тортади. Айна вақтда одамлар наҳангларнинг «Шарқий Африка денгиз дарвозаларига» кириб келиши кўпчилигини довларатиб қўйди. Бокри табиати муҳофаза қилиш жамияти вакили Жозеф Кноконинг фикрига қараганда, йиртиқчилар бу ерга океан кемаларига эргашиб сузиб келмоқда, чунки ана шу кемалардан овқатларнинг қолдиқлари сувга ташланади.

ЛАГОС. Нигериянинг Лагос штати полицияси автомобилларни олиб қочиш ва уларни сотишга ихтисослашган жиноятчи гуруҳларнинг пайини қирқди. «Дейли чэмпион» рўзномасининг хабар қилишича, гуруҳга тегишли устакхоналарни қўлга олиш юзасидан ўтказилган тадбир чоғида махсус полиция бўлимига иштирокчилари 11 кишини отиб ташладилар ва жиноятчи гуруҳ аъзоларини қамоққа олдилар. Уларнинг қанча эканлиги айтилмади. Қўлга тушганлардан ўт очувчи кўроллар ва ўқ-дорилар тортиб олинди. Устакхоналардан илгари ўғирлаб кетилган 18 та автомобил топилди, уларнинг фабрика тамғаси туширилган қисмлари алмаштирилган эди. Полиция Лагос ва Квабала штатларининг турли ерларида қисмлари бутунлай алмаштирилган 20 та автомашинани мусодара қилди.

Х. РАҲМАТУЛЛАЕВ,
 С. Аийнй номидаги Самарқанд педагогика олийгоҳи фалсафа кафедраси доценти, фалсафа фанлари номзоди.

А. ЗУЛФИҚОРОВ,
 Олийгоҳ социология ва ҳуқуқ кафедрасининг катта ўқитувчиси, ҳуқуқшунослик фанлари номзоди.

ИНҚИРОЗ ВА ТАДҚИҚОТ

Ҳалқимиз эса адолатли, фаровон, мўл-кўчлик жамиятини оруз қилиб яшамолар. Марксизм-ленинизм классиклари ҳам янги жамият, ҳаёт, демократия, тўғрилик, ҳалоллик асосига кўрилади деб ишонилган. Афсуски, сталинизм ва турғунлик йиллари мамлакатимизда ҳукмрон партия — КПСС ўз ҳукмининг ўтказиб келди. Субъективизм ва валентаризм авжига чиқди, шахсга сиғиниш вужудга келди, ҳамма бир хил фикрлашга (ассосан КПСС фикрини маъқуллашга) мажбур қилинди, демократия, ошкоралик бўйиб қўйилди. Социализмнинг мақсади, гоиси унинг зўрликке асосланган воситаси билан алмаштирилди, социал тенглик ба бараварлаштириш, текислаштириш маъносидан нотўғри талқин қилинди. Натижанда социализм қонунари, принциплари қўпол равишда бузилди. Бу эса жамиятни ривожлантириш ўрнига турғунликка, орда-

га кетишга сабаб бўлди. Бу масалалар китобда тўғри ва фактлар мисолида ёритиб берилган.

Муаллифлар мамлакатимизда социализмнинг тараққиётини таҳлил қилиш асосида «Бузилганми, айниганми, бари бир бизда социализмнинг ўтки бу принципи қарор топган», деб исботлашга уринадилар. «Демократия бўлса-да, социализмда яшаган эканми ўз ашяямизга» (14-бет) деган хулосага келишган.

Эндилликда давр социализмнинг инсонпарварлик товларини тиклаш ва уни халққа қайтариб беришни таъкид этмоқда. Шу муносабат билан китобда инсонпарвар, демократик жамият ҳақида гап кетганда, уни қарор топтириш учун демократия ва халқнинг ташаббускорлигини ҳар томонлама ривожлантириш, шахс эркинлиги камолоти учун шароит яратиш, ҳуқуқий давлат ва фуқаролик жамиятини қурариш барча ижтимоий қатламларнинг, миллати, этникликдан

қатъий назар, манфаатларини уйғунлаштириш, кишиларни умуминсоний ва миллий қадриятлар асосида фаолият кўрсатишга даъват этишининг гоат муҳим эканлиги қайд этилган.

Бироқ қўлланма маълум ҳаёт ва камчиликлардан ҳам холи эмас. «Юлға, турмуш муносабатлари, Турмуш тарзи ва унинг асосий қирралари» деб номланган бобда хусусий мулкчилик ҳукмрон бўлган жамиятда оила иқтисодий қарам, унинг турмушини ташкил этиш имкониятлари жуда паст бўлган ҳозирги даврда эса оиланинг ишлаб чиқариш, иқтисодий ҳаётини ташкил этиш имкониятлари, иқтисодий мустаклиги янада кенгайишмоқда, оилавий кооператив, ижарачиликнинг пайдо бўлиши бунга мисол бўла олади, деган фикр олға сурилган. (52-бет). Бу фикрга қўшилиб бўлмайди. Чунки хусусий мулкчилик ҳукмрон бўлган қарам, турмушини ташкил этиш имкониятларининг жуда паст эканлигини ривожланган капиталистик

мамлакатлар мисолида яшириб бўлмайди. Иқтисодий инкирозни ўз бошидан кечирётган мамлакатимиз оиласи орқали ҳам яққол кўриш мумкин.

Китобда оилавий зиддиятларнинг ечими қанчалик кейинга сурилса, оилавий манфаатларнинг шунчалик кучайишига олга келади, деган нотўғри хулоса олға сурилди. Шунингдек, қатор грамматик хатоликлар, тиниш белгиларини ўз урнида қўлланмаслик каби галлик жумлалар анчегина.

Маъмур қўлланма олий ўқув юртилари талабалари, сиёсатшунослик, социология, умуман, жамиятшунослик назарияси билан қизиқувчи мутахассисларга мўлжалланган.

Манзилгоҳимиз: 700083, Тошкент, Ленинград кўчаси, 32.

Таъсис этувчилар: Ўзбекистон Халқ таълими вазирлиги, Халқ таълими ва фан ходимлари касабга уюшмаси Марказий Қўмитаси ҳамда Ўзбекистон Педагогика жамияти.

ТЕЛЕФОНЛАР: масъул секретарь — 32-54-17, хатлар ва оммавий ишлар бўлими — 32-04-21, 52-35, нашриёт диспетчери — 32-78-94, нашриёт телефон станцияси навбатчиси — 33-90-50.

Ўзбекистон Республикаси «Шарқ» нашриёт-матбаачилик концерни. Тошкент, Ленинград кўчаси, 32.
 6491-буйуртма, ИНДЕКС: 64595. Босишга топшириш вақти 20.00 Босишга топширилди 20.00. Тиражи 140000.